

# Jens Regnar Laursen

Hyllebjerg Kirke og sogns historie



Jens Regner blev født på et lille husmandssted i Munksjørup den 17. april 1922 som den ældste søn. Ud over Jens Regner bestod søskendeflokken yderligere af en søster og en bror. Sammen med sin familie flyttede han til Vester Hornum, og som ung kom han ud at tjene ved landbruget, blandt andet hos en morbror i Vendsyssel. Han fandt senere sammen med Meta, og efter deres giftermål flyttede de til Hyllebjerg for en kort periode og dernæst til et lille landbrug i Ranum. Det havde altid været planen, at Jens Regner skulle overtage slægtsgården efter sine bedsteforældre på Rævkjærvej i Hyllebjerg, så efter 6 år i Ranum overtog han som 6. generation gården i Hyllebjerg efter en faster og farbror. I hjemmet voksede der tre piger op, som tog del i det daglige arbejde på gården, men samtidig blev der også tid til at køre dem til fritidsinteresser og skoleudflugter.

Jens Regner holdt meget af naturen omkring Hyllebjerg Kirke og bakker samt de 12 tdr. land skov med de 7 gravhøje. Som årene gik, blev slægtsforskning en stor fritidsinteresse med mange ture til landsarkivet i Viborg. Herigennem fik han et stort kendskab til lokalområdet, dets befolkning og historie. I forlængelse heraf var han medvirkende til at skrive en bog om Vester Hornum skole.

Ann Laursen

*For at bevare de mange værdifulde og spændende oplysninger, som Jens Regner har indsamlet om Hyllebjerg Kirke og sogn, besluttede menighedsrådet fra 2008-2012 at lægge følgende ud på nettet på Vester Hornums hjemmeside.*

*Jens Regners bidrag til skriftet **Brikker til V. Hornums skole, fem skoler blev til én**, som udkom i forbindelse med skoles 25 års jubilæum, er også med. Her er kun medtaget oplysningerne vedrørende Hyllebjerg skole.*

*En stor tak til familien for lån af Jens Regners materialer. Også tak til Vester Hornums hjemmesides webmaster Lone Gertsen for hjælpen med, at dette kunne blive offentliggjort.*

*På det gamle nævns vegne*

*Lone Petersen*

Juni 1984

Jens Regner Laursen

Rævkærvej 6, Hyllebjerg

## **HYLLEBJERG KIRKE**

Jeg har her forsøgt at samle lidt af Hyllebjerg Kirkes historie, men der mangler meget, det er først fra tiden efter reformationen, jeg har fundet oplysninger om kirken i Landsarkivet Viborg.

Kilder:

Landsarkivet i Viborg

Bispearkivet

Biskop Lintrups Visitatsbog

Synsprotokoller

L. Both, 1872

Wøldikes forlag (sagnet om Hugled)

## Hyllebjerg Kirke og sogn fra vikingetid til nutid

Hvor gammel er Hyllebjerg kirke? Det spørgsmål har mange stillet, men det må jo nok erkendes, at der ikke gives noget svar, det ældste jeg har fundet om kirkens oprindelse, er et sagn, som nok må tages med et vist forbehold.

I 1872 udgav L. Both på Wøldikes forlag et skrift om gamle sagn, deri fandtes følgende:

I vikingetiden boede der en høvding i Hyllebjerg, som hed Hugled, hans "regeringsområde" var Hyllebjerg-V. Hornum – Flejsborg - Vilsted sogne. Videre fortæller sagnet, at han var en stor viking, der hjembragte stor rigdom. Da Hugled døde blev han begravet på et bjerg, som derefter fik navnet Hugleds Bjerg, deraf navnet Hyllebjerg. Da kristendommen kom til Hyllebjerg, lod Hugleds efterkommere en kirke bygge på hans grav.

Ved istandsættelsen af kirken i 1982 – 1984 blev der fundet spor af stolpehuller inde i kirken, er det resterne af den kirke, som Hugleds efterkommere lod bygge? I så fald er den første kirke i Hyllebjerg ca. 1000 år gammel og bygget af træ. Denne trækirke har nok ikke stået mere end et par hundrede år, inden den forfaldt og en ny skulle bygges. Hyllebjerg kirke som vi ser den i dag er nok bygget omkring 1250, men hvem lod den bygge?

Det kan næppe være Vitskøl Kloster, de havde sikkert nok at gøre med deres eget byggeri. Det kan så ikke være andre end jordejerne i Hyllebjerg sogn. Hvor mange jordejere var der omkring 1250 i sognet? Formentlig var der 4 større og 6-8 mindre gårde.

Hvem ejede den jord, hvorpå kirken er bygget? Gamle matrikelkort viser, at kirken ligger på matrikel no. I, den gård der i dag hedder Østergaard, før hed den Annexgaarden. Denne er altså ældre end kirken.

Navnet Annexgaarden bliver først brugt efter 1536, da de 3 sogne Vester Hornum - Hyllebjerg - Flejsborg bliver samlet i et pastorat, formodentlig i 1540 eller 1541. Det år blev den første præst efter reformationen kaldet. Hans navn var Søren Lavritsøn (1541 – 1570). Samme gård var Annexgård indtil 1856, men går så over i privat eje. Køberen var annexbondens søn. Hans navn var Peder Chr. Christensen. Købesummen 1500 rigsdaler.

Ovenstående oplysninger om salget af Annexgården har jeg fundet i præstens konceptbog fra 1850 – 1860. Præstens vurdering af Annexgården lyder således: Dens jorder er temmelig vidtløftige formedelst den ringe bonitet, samt temmelig besværlig at drive.

De 3 andre gårde er såkaldte enstedsgårde. Det er Boltrup, der efter reformationen var i slægten Banners eje. Holmgård, samt Svendstrup. Denne var før reformationen ejet af Vitskøl kloster tillige al fast ejendom i Hyllebjerg. Det er usandsynligt, at kirken skulle være det eneste hus, der ikke var ejet af Vitskøl.

Fra 1536 til 1580 var Hyllebjerg kirke og sogn underlagt kronen. I en gammel protokol fra bispearkivet i Viborg står kort og godt. " 1580 Hyllebjerg, kongen ejer kirken". Indenfor de næste 10 år er den sikkert kommet i privateje. Det kan være til Bjørn Andersen (død 1583) eller dennes søn Truid Andersen (død 1590). Samme år skænker Margrethe Reventlov til Bustrup, enke efter rigsråd Erik Krabbe, to alterstager til Hyllebjerg kirke. Hun er sikkert, da ved arv blevet ejer af kirken, men fra hvem har jeg ikke kunnet finde, da Bustrups godsarkiv fra den tid ikke findes.

Fra en tælling over adelen, kronen og kirkens gårde år 1657 Hyllebjerg sogn står: ", en bundegård, som nogle faderløse børn tillfalder hallffparten udi, och herligheden deraff er til kronen, manden deri boer heder Martin Nielsen" Tællingen er underskrevet af Peder Andersen Balling, sognepræst for V. Hornum-Hyllebjerg – Flejsborg sogne (1651-1669)

Den næste ejer, jeg mener at have fundet, er Thøger Hofman til Gunderupgård. Hans datter Gjertrud bliver gift med generalmajor Niels Poulsøn. På prædikestolen i Hyllebjerg kirke blev Poulsøn og Hofmans våbenskjolde fundet under den gamle maling. Der kan ikke være tvivl om, at de har været ejere. Årstallet 1723, som også blev fundet under den gamle maling, er næppe prædikestolens alder. Den kan godt være 100 år ældre. Mon ikke Anders Kjærulf købte Hyllebjerg og Flejsborg kirker i 1723?

#### **Fra biskop Søren Lindtrups visitatsbog 1724**

”Onsdagen d. 11 oktober reyste jeg til Hyldebjerg kirke, som tilhører sr. Anders Mortensen Kierulf på Bjørnsholm, og fandt ey alleene ornamenterne i forsvarlig stand, såsom messehagel (gammel) messeskiorte nyligen given, alterdug gammel, men alterklædet for 2 a 3 år siden foræret, altertavlen og prædikestolen var nylig overstrøgne.

Kirkens bygning var renoveret, så man ikke kunde see noget som fattedes, uden klockens træværk er fordærvet så klokken derfor ikke kan ringes eller i aar og dag har været ringet, NB. at stien (stigen) til tårnet fattedes, foruden at der manglede stetter for kirkegården. Ellers havde sr. Kierulf selv for nylig ladet bygge nyt våbenhus til samme kirke”.

Samme dag rejste biskoppen til Flejsborg som også tilhørte Kierulf, foruden at kirken var i megen dårlig stand skriver biskop S. L., at tårnet var nedfaldet for ca. 50 år siden, da kongen ejede kirken. Da det ser ud som Hyllebjerg og Flejsborg kirker følges ad ved ejerskifte, må Hyllebjerg kirke være ejet af kongen før slægten Hofman – Poulsøn.

#### **Hyllebjerg kirkes ejere fra 1723:**

Anders Kierulf	1723 - 1728
Søren Kierulf	1728 - 1730
Søren Kierulfs enke	1730 - 1732
Peder Thøgersen Lasson	1737 – 1737
Mads (Mathias) Lasson	1737 – 1757
Peder Lasson	1757 – 1808

Da Peder Lasson dør 1808 sælger arvingerne Bjørnsholm og dermed også Hyllebjerg kirke til Johann Caspar de Mylius, herre til Bjørnsholm, Aagaard og Estruplund m.fl. kongelig majestæts kammerjunker, 1808 – 1828. Trods de fine titler måtte Mylius forlade sine vesthimmerlandske besiddelser på grund af økonomiske sorger. I synsprotokollen 1829 står: Kongen ejer kirken, efter den nye grundlov i 1848 står den kgl. Lånekasse som ejer.

9 år senere, i 1857 sælger lånekassen sit bøndergods i Hyllebjerg, i de fleste tilfælde var det fæsterne der var købere. Prisen på en gård var ca. 850 rigsdaler. Da nu bønderne var blevet selvejere kunne de også blive kirke ejere.

Hvornår sognets beboere blev kirkeejere ved jeg ikke med sikkerhed, mon ikke det var i 1868, det årstal der står på kirketårnet.

Beboerne var så ejere af kirken de næste 90 år, hvorefter den gik over til sin nuværende ejerform.

## Et resume over Hyllebjerg kirke

**Kirkens alder** ca. fra 1250.

**Byggemateriale** kerne af rå kampesten, ud - og indvendig skalmur af munkesten.

**Tårnet** ca. 200 år yngre ,men af samme materialer, dog er store dele af skalmuren fornyet.

**Tag:** Rød tegl (nyt)

**Våbenhus** fra ca. 1876, men ombygget i begyndelsen af 1900 tallet

**Kirken indvendig:**

**Altertavle** fra ca. 1870, kopi af Carl Bloch, forestillende Jesu opstandelse.

**Alterbord** af munkesten, knæfald og skranke, alder ukendt.

**2 alterstager** skænket af Margrethe Rewentlov 1590

**Døbefond:** Granit med bladværk forneden, dåbsfad i messing, næppe af dansk oprindelse.

Udhugningen i korbuen ved siden af døbefonden skyldes, at den gamle kirkebøsse har været fastgjort her.

**Korbue:** Gotisk

**Prædikestol:** Renæssance, alder ca. fra 1600

**Præstestol** ny, den gamle præstestol fra 1723 er istandsat og er i privateje.

**Lysekroner:** alder ukendt, men gamle.

**Stole:** alder også ukendt

Loft og bjælker nyoplagt.

**Orgel** købt for få år siden som brugt.

**Tårnrum,** nyt træloft, rest af hvævl.

**Klokke** fra ca. 1850 ( ved syn 1847 bemærkes at den gamle klokke er revnet).

**Kalk og disk.** Ved syn 1760 bemærkes, at kirken havde kalk og disk af sølv, mon ikke det er dem, som er i kirken nu?

**Dåbskande:** Skænket af Maren Laursen, enke efter Ejler L. i 1942.

## Fundet i forbindelse med kirkens restaurering i 1983

**Mønter:** Kilde: Nationalmuseet 2. afd.

1. Christopher I, 1252-59, Ribe, MB 96
2. Hans, Malmø, hvid, Galster 31
3. Frederik IV, skilling 1722, Hede 51
4. Frederik IV, skilling 1723, Hede 51
5. Christian VII, skilling 1779, Hede 34
6. Frederik VII, skilling 1860, Altona, Hede 16B
7. Christian IX, 25- øre 1874, Hede 15A
8. Christian IX, 10- øre, 1875, Hede 16A
9. Meklenborg, hulpenning, Oertzen 183
10. - -
11. - -
12. Lyneborg, Witten efter 1403/06, Jesoo 438
13. Hulpenning i tre fragmenter, ikke bestemmelig

Fundplan i arkivet

**Potteskår:**

1. 87 stk. harpefund i koret
2. 24 stk. harpefund i skibet
3. 13 stk. fund fra tilmuret norddør
4. 7 stk. harpefund i tårnrummet

**Metal, glas og andet**

1. 1 stk. sølvske, harpefund fra koret \*
2. 2 stk. fragmenter af messekløkke fundet i korbuens nordlige del
3. 5 stk. rudeglas, harpefund
4. 2 stk. fragmenter af glasflasker fundet i koret
5. 1 stk. nål, harpefund fra koret
6. 2 stk. kridtpibestumper, harpefund fra koret
7. 2 stk. brændt ler med kornaftryk

\*Om sølvskeen står der. Skaft og laf er hamret ud af et stykke sølv. Glat skaft, der er bredest før indsnævringen ved overgang til laffet. Hul i skaftets øverste ende til bæresnor- eller kæde.

Da skeen er fundet i kirkens kor, er det sandsynligt, den har været anvendt ved uddeling af nadverbrødet. Datering o. 1650

### Oplysninger fra Landsarkivet i Viborg C.2-90.

Hyllebjerg Kirke og sogn anno 1678 11 helgårde og 2 huse.

Kirkens tiende regnskab: Kornafgift er nu 5 td. Rug 3 pund og 2 td. Byg 3 pund.

Samme leje hafuer Christen Christensen skifte bortfæstet d. 2. mai 1667 til Andres Skiønning til Mølgaard for Aarsmaal 12 rigsbankdaler som findes til indtægt samme aar og den bemeldte sædvanlige afgift inden Juel at betale.

### Udgift:

Til vin og brød	7 ½ skæppe rug 7 ½ skæppe Biug (byg)
Kvægskat til Aalborghus	2 mark 12 skilling
Studeskat til Aalborghus	3 mark 12 skilling
Provstens visitats og regnskabspenge:	
Præsten for regnskabet at skrive	2 mark
Kirkeskriveren	1 mark 8 skilling
For kirken at feje og messeklæderne at holde rene	1 mark 8 skilling
Når kirken det kan formaae til et par kirkelys udi taarn af vox	16 skilling
Arbejds løn	1 mark 8 skilling.

Desuden disse oplysninger:

Hyllebjerg kierches Brøstfældighed d. 1. marti 1738.

Besictiget af Peder Thomæsen i Svenstrup og Hans Pedersen i Hyllebjerg, befantes som følger:

1. Mynningen paa stoere Kierchen imellem Taarnet og imellem Kierchen på brandt Muuren fattes 10 Tagstene.
2. Loftet i Kierchen over alt brøstfældig.
3. Psalmebogen gammel og forfalden.
4. Ingen Port eller Stætte for Kierchegaarden, de andre tvende Stætter gandske forfaldne og uden Laager.
5. Kloche Værchet duier intet, hvorfore Klochen besværilig kand ringes. Trappen til Taarnet ingen, men en liden brøstfældig Stige, som fattes Trinene.
6. Kierchegaardens Dige brøstfældig paa mange stæder.

Saaledes at være testerer

Peder PTS Thomsen    Hans HPS Pedersen

Flechtner

Kirkens ejer: Mathias de Lasson, Bjørnsholm

### Oplysninger fra Bispearkivet i Viborg

Anno 1760 den 9. sept. Haver Sognepræsten Jørgen Flechtner med tiltagne 4 Sognemænd efter loven, navnlig: Hans Pedersen og Peder Mortensen af Hyllebjerg, Jens Pedersen af "Holmegaard" og Jens Nielsen af "Boltrup" været tilstede ved Hyllebjerg Kirke, for at efterse og forfare dens mangel og brøst paa bygning og ornament, og blev da derover gjort og givet beskrevne følgende synsforretning.

1. Kirkemurens udvortes behøver udspækning og paa nogle steder vil stene udhugges og andre indsættes.

2. Tagstenene over alter-gulvet vil eftersees og forsynes med kalk, saa som draab fordærver alter og altertavle og raadner messeklæderne.
3. Klokke og Klokkeværk fattes intet, men stigen at gaa op paa, når klokken skal ringes, er ganske brøstfældig.
4. Vaabenhuset staar paa fald.
5. Kirken udvendig behøver overalt kalkning.
6. Kirkens dige og lukning er overalt forfaldne og tvende støtter er rent borte.

#### Kirkens ornamenter

1. Altertavlen er forsynet med maling.
2. Messeklæderne er i god stand, alterdugen maadelig og ingen alterklæde om alteret.
3. til kirken er sølv-kalk og disk.
4. Alterbogen er gaaet fra bindet af fugtighed og behøver et nyt bind.
5. Stolene i kirken fattes intet, uden den nederste er optagen og staar i taarnet og behøver igen at opsættes.

Dette saledes rigtig at være forfattet

Testere Jørgen Flechtner

HP S-P M S-J P S-J N S

#### Provstesyn 15. Juli 1823

Denne kirke behøver såvel tårn som skib overalt at blive istandsat og kalket, også loft, stole og gulv trænger. Der er ingen alterbog anskaffet af kirkeejeren .

Kirkengårdens stendige e aldeles forfalden, og sogneboerne ere ikke formåedes til at omsætte diget.

Ejer: Mylius

#### 1826

Denne kirke har i flere aar behøvet Udhugning, Udspækning og kalkning paa taarnet høj og lav, kirken paa alle sider. Vatterlisterne (remmen?) på høj og lavkirken er brøstfældige, 100 tagsten er afblæste, 1 blytavle på søndre side af lavkirken er borte og en trætavle paalagt, hegnet ligger ganske nede og aabent. Faar, kreaturer opæde græsset paa kirkegaarden, porte og støtter mangler ganske.

Ejer: De Mylius, Bjørnsholm

#### 1829

Denne kirke har følgende mangler: Hele kirken baade ind og udvendig trænger til udspækning og kalkning. Vaabenhuset bør af nyt ombygges. Taget trænger overalt til udspækning og nogle sten mangler, blyet paa søndre side af lavkirken behøver reparation, taarnloftet trænger til at omlægges af nyt, en del af stolene paa begge sider er brøstfældige og trænger til reparation. Udstaferingen og beklædningen paa prædikestolen bør istandsættes, et vindue i altergulvet (gavlen) er brøstfældigt og nogle ruder ituslagne.



Alterklæde og alterdug, samt messeskjorte bør anskaffes, stige bør anskaffes, kirkegaardshegnet bør omsættes. Stætteerne som ganske mangler bør anskaffes.

Kirken er nu overtaget af den kgl. Laanekasse, som overtog Bjørnsholm og hvad der hørte under Bjørnsholm, det næste ejerskifte var da sognets beboere overtog kirken.

Kilde: Landsarkivet Viborg

#### 1845

Ved synsforretningen blev anført:

1 ny bjælke i kirkens vestre ende må isættes, den gamle forrådnet, blyet på søndre side af kirken er utæt, og den gamle revnede kirkeklokke var aldeles ubrugelig ombytted med en ny, en ny stætte behøves på kirkegårdens østre side.

#### 1846

Ved synsforretningen for 1846 blev disse mangler gjentagne som ikke afhjulpne, og blev tillige bemærket et nyt loft måtte oplægges i tårnet, da det gamle loft er forrådnet.

#### 1847

Ved dette års syn forefindes endnu de samme store mangler, med undtagelse af en ny "stætte" er anskaffet på kirkegårdens østre side, det tilføjes at blyet på kirkens søndre side ikke alene er utæt, men at nu 3 blytavler ere aldeles borte, så det er en selvfølge at det regner ned ved alteret, så beklagelig er det at klokkeringningen på grund af en ny klokke ikke er anskaffet, ikke har været hørt fra Hyllebjerg kirke på tredje år.

Kilde: Landsarkivet

#### 1863

Den 27. juni afholdtes synet over Hyllebjerg Kirke, de ældre mangler var afhjulpne, ved dette aars syn bemærkes:

1. En ny alterdug som beklæder hele alterbordet behøves.
2. Olie til lamperne mangler.
3. En æske til kirkebrød maa anskaffes, ligesom
4. et haandklæde til brug ved daaben.
5. En ny bjælke i vaabenhuset indtil kirken og nyt loft et fag fra bjælken indsættes, behøves:
6. den sydlige og østlige stætte maa repareres, disse mangler afhjælpes til 1. october d.a.
7. knæleskamlen for præsten maa beklædes med rødt fløil og omhænges med garnitur,
8. kirken behøver høiligen en ny altertavle, saa stor som pladsen tillader.
9. Prædikestolen maa beklædes med rødt fløiel.
10. Hvad der er bemærket ved Fleisborg kirke under nr. 9 gjælder i høi grad ogsaa denne kirke saasom trækruder af passende størrelse i alle vinduerne, samt en stakitdør maa anbringes.
11. En gammel kirkebog som findes i Hyllebjerg skole maa indbindes

Manglerne under nr.7 – 11 afhjælpes inden næste aars syn

## 1873

19. juni synes Hyllebjerg kirke, hvor de udsatte mangler fandtes afhjulpne, af nye udsattes:

1. Degnets stol flyttes op til alteret.
2. Da vaabenhuset er brøstfældigt og taarnrummet lider af fugtighed formedelst manglende luft, vil vaabenhuset vove at nedtage og gjenopføre af passende højde, enten paa samme sted eller lige overfor paa nordsiden, med mindre det maatte ønskes, og af ministeriet tillades at taarnrummet indrettes til vaabenhus med indgangsdør fra syd og udfaldende fløjdør ind til kirken. I dette tilfælde anbringes det nordvestlige jernvindue i stedet for den nuværende kirkedør.

M. Vøldike

Poul Bæch

Niels Sørensen

### Ved synet 1876 er nyt vaabenhus opført

Byggeomkostningerne var:

Mursten	kr. 106,50
Zinkplader og Søm	- 18,83
Tømmer	- 23,50
Vindue	- 19,00
Kalk	- 24,00
Bord	- 24,00
Mur og Tømrerarbejde	- 83,33
Understrygning	- 5,33
Maling	- 21,27
I alt	kr. 343,76

## 1883

Den 4. juli afholdtes det aarlige syn over Hyllebjerg kirke, de udsatte mangler fandtes afhjulpne, der mangler et kors paa det ny alterklæde, maa anskaffes inden 26. sept. d.a.

Udsat blev:

1. kirkegaardens vestre dige omsættes og rettes fra det sydvestlige hjørne forbi det nordvestlige inden næste syn, 50 kr.
2. Kirken afpudses indvendig og udvendig, det grønne af væggene borttages med borttages med klorkalk, inden 26. sept. d.a. 30 kr.
3. Stigen og den østre indgangslåge oliemales inden næste syn, 10 kr.

Kragh Poul Bæch Niels Sørensen

## 1893

14. juni afholdtes det aarlige syn over Hyllebjerg kirke. Manglerne afhjulpne, dog er psalmebogen ikke til stede, maa være der inden 1.aug. d.a.

1. Udsatte: kirken afpukses ud og indvendig. Noget klorkalk anvendes. 1 sten i korgulvet 60 kr. inden 16. sept.d.a.
2. Nyt fodtræ i stolene i taarnet, øverste sæde paa mændenes stole fæstnes, 10 kr. inden næste syn.
3. Trappe i taarnet op til klokken til kimning (med holdestang) 16 kr. inden 16. sept. d.a.
4. 6 ruder nede i kirken og 2 i taarnet indsættes 4kr. inden 16. sept. d.a.
5. 3 affaldsdynger fjernes, pladsen indenfor laagen renses op, 10 kr. inden 1. aug. D.a.
6. Blonderne paa alterdugen omsys, 1 kr. inden 16.sept. d.a.
7. 1 maatte til prædikestolen, 1 kr. inden 16. sept. d.a.
8. Sugefjæl og vindskær paa skib og kor males 10 kr. inden næste syn.

N.M. Harboe P. Busk Anders Mortensen

## 1903

Den 27. juni afholdtes det aarlige syn over Hyllebjerg kirke, de tidligere udsatte mangler var afhjulpne.

Nye mangler:

1. En lille rund nøddetræmalet servante med vandstel og 4 haandklæder, 15 kr. inden 1. octb. d.a.
2. 6 smaa servietter og en lille sølvske til brug ved altergang, 6 kr. inden 1. october.
3. Vaabehusgulvet fornyes inden næste syn.
4. Knæleskamlens betræk fornyes, 4 kr. inden næste syn.

Rasmussen Anders Mortensen P. Busk

## 1904

Syn:

De tidligere udsatte mangler var afhjulpne, hvor er den lille sølvske?

### Hyllebjerg sogn

I Jens Regners efterladte papirer er der en del håndskrevne ark. Kilder er Trap og Landsarkivet i Viborg.

### Beboere i Hyllebjerg:

1801: 144

1901: 239

1905: 19 gårde og 22 huse

1981 ca. 160

### Husdyr:

1922 156 heste, 722 kreaturer (268 køer), 2 geder, 230 får og 374 svin.

## Større gårde omkr. 1500-1700

Boltrup, Svenstrup og Drøsholm; alle tre nogenlunde samme størrelse ca. 180 tdr. land.

11 af sognets gårde blev ca. 1857 selvejende, købt fri af Bjørnsholm.

## Oplysning om mindetavle i kirken

I kirken er opsat en mindetavle over gårdmand Lars Knudsen f. 1792 og hustru Margrethe Christensdatter f. 1782 i Ærtebølle. Lars Knudsens slægt kan spores tilbage til omkr. 1660. I 1980 var der 5 husstande med efterkommere i Hyllebjerg.

## Andre oplysninger fra Hyllebjerg:

I 1858 døde 11 mennesker i Hyllebjerg sogn, de 7 døde af skarlagensfeber.

I 1873 blev der fundet et barnelig hos Jens Thomsen, efterladt dødt af en natmandsfamilie, navn ukendt.

År 1855 køber Peder Chr. Christensen Hyllebjerg Annexgård, som på den tid tilhørte Vester Hornum-Hyllebjerg og Flejsborg Sognekald. Købesummen blev sat til 1500 Rd. I handlen medfulgte en fælles for Hyllebjerg hørende moselod nr. 25, samt 2 td. Byg pr. td. Hartkorn årlig. Køberen forpligter sig samtidig til at have sine forældre på aftægt.

Annexgården havde et areal på omkr. 150 td. Land, I Hyllebjerg var der dengang 11 gårde fordelt således.

1 annexgård, 1 selvejergård og 9 fæstegårde under Bjørnsholm. Sognepræsten skriver i sin konceptbog om salget af Annexgården: Dens jorder er temmelige vidtløftige formedelst den ringe bonitet, samt temmelig besværlig at drive.

Annexgården blev omkr. 1880 delt i 2 gårde, de nuværende Østergård og Bakkegården.

## Gamle matrikuleringsnumre af Hyllebjergs gårde.ca. 1850

Ejerne er navne på dem, som havde gårdene i 1980

Nr. 1 Østergård	Henning Madsen ( Annexgård)
Nr. 2	Jan Nielsen
Nr. 3	Karl Møller
Nr. 4	Jens Regner Laursen
Nr. 5	Chr. Dalsgaard
Nr. 6	Elmer Fyllgraf
Nr. 7	Ejler Pedersen
Nr. 8 Flejsborggården	Bertel Bertelsen
Nr. 9 Hyllebjerggården	Bertel Bertelsen
Nr. 10	Ejner Jørgensen
Nr. 11	Chr. Simonsen

Gård nr. 2, 8 og 10 er nedlagt som landbrug. Nr. 8 allerede omkr. år 1900 sammenlagt med nr. 9 Gård nr. 2 udstykket i to omgange. Første gang ca. 1920, resten omkr. 1960 Jorden til gård nr. 10 sammenlagt med gård nr. 3 omkr. 1974.

## Brikker til V. Hornum skole – fem skoler blev til én

Ved Vester Hornum skoles 25 års jubilæum i 1985 blev der lavet et hæfte, der fortæller om egnens skolehistorie. Jens Regner blev bedt om at udarbejde en oversigt over de gamle skoler i Vester Hornum, Flejsborg og Hyllebjerg. Om Hyllebjerg skole står der dette:

### Hyllebjerg

Det er usikkert, hvornår den første skole i Hyllebjerg blev bygget, men den er formentlig fra den samme tid som skolen i V. Hornum, d.v.s. 1745. Der er ingen tvivl om, at Mathias Lassøn til Bjørnsholm byggede skolen. Det har nok undret mange, at skolen blev bygget så afsides i sognet, ca. 300 m nord for »Svenstrup«. Der har nok været flere årsager. En af dem er, at sognet er delt i to dele, en østlig og en vestlig. Problemerne opstod straks ved det første skolemøde i V. Hornum, hvor ridefoged Laurits Christensen fra Bjørnsholm, støttet af Holmgårdene, foreslog, at børnene fra Holmgårdene kunne gå i skole i V. Hornum, men præsten fik det sidste ord i den sag. Børnene fra Hyllebjerg skulle ikke deles, men have deres egen fælles skole, og da Mathias Lassøn var ejer af Svenstrup, valgte han at bygge skolen der. Om det var en tilfældighed eller ej, vides ikke, men børnene fra Hyllebjerg og Holmgårdene fik lige langt til skole.

Den gamle skolevej fra Hyllebjerg til Svenstrup kan enkelte steder ses endnu. Til skolen hørte også en skolelod, som lå øst for skolen ned mod engen, mtr. 3a.

Hvem, der var den første lærer ved skolen, vides heller ikke med sikkerhed, men i 1775 stiftede Poul Ægidiussen fra Padkær Hedehus et legat for fattige skolebørn i Svenstrup skole. Padkær Hedehus hørte til Bjørnsholm, og blev muligvis brugt som aftægtsbolig. Derfor var den første lærer antagelig Poul Ægidiussen indtil 1766.



*Hyllebjerg skole, manden med piben er Poul Schjødt, 1905-1907*

Derefter fulgte Niels Westergaard i perioden 1766-1818. Han var gift med Kirsten Ottesdatter fra Flejsborg Sv. I 1821 blev skolen flyttet fra Svenstrup til Hyllebjerg, hvor J. Caspar d Mylius ejede et hus med jordlod. Skolelodden i Svenstrup mtr. 3a blev så lagt til mtr. 1a Svenstrup.

Niels Westergaard efterfulgtes af Chr. Jørgensen Falslev, som virkede i perioden 1819-1848. Falslev menes at være kommet til Bjørnsholm samtidig med J. Casper d Mylius. Han har muligvis været skriver på Bjørnsholm og blev i 1818 eller 1819 ansat som lærer ved Hyllebjerg skole af samme. Falslev blev gift d. 10/2 1819 med Anne Marie Poulsdatter fra Overlade. Falslev omtales med ros i gamle eksamensberetninger. Endvidere skrives der om ham, at han drev sin skolelod (mtr. 18a) og senere købte en lille ejendom (mtr. 20a). Fra 1839 begyndte det at gå tilbage. Fra et sogneforstanderskabsmøde står der, at på grund af Falslevs svaghed, skulle undervisningen indskrænkes til to dage à fire timer for hver klasse. Falslev døde af tæring (tuberkulose) d. 4/7 1848.

Frederik Christian Klysner var født d. 15/9 1819 i Ravnstrup (Ikke Ravnstrup ved Løgstør eller Viborg). Han blev kaldet til lærer i Hyllebjerg i efteråret 1848, men rejste fra Hyllebjerg i 1853 til Giver og derfra videre til Farsø, hvor han blev pensioneret i 1883. Han døde i Svoldrup d. 4/7 1890.

Julius Stæhr virkede i perioden 1853-1854. Han var født i Nors i Thy d. 22/10 1833. Han dimiterede fra Ranum seminarium med karakteren »meget duelig«. Han kunne ikke straks blive fast ansat, da han ikke var fyldt 20 år.

Herefter fulgte Sørensen, som var lærer i 1855. Om ham vides meget lidt, ikke engang hans fulde navn. Han søgte sin afsked, inden der var gået et år. Ifølge præstens konceptbog søgte han heller ikke om pension, og kunne heller ikke tilkomme den. Sørensens helbredstilstand var vist ikke god - det var noget med en tør plet i halsen, som han daglig tog medicin for.

Niels Christensen Madsbøll var lærer fra 1856-1858. Han var født i Hjarde-maal sogn d. 8/4 1824. I sommeren 1852 kom han til Ranum Seminarium, men er ikke dimeteret derfra. Det menes, at han ikke fik nogen eksamen. Han blev kaldet til lærer og kirkesanger i Hyllebjerg d. 31/3 1856. Præsten skriver i sin konceptbog i 1857, at børnene allerede havde gjort stor fremgang.

Jacob Fr. Wilhelm Rose Ingerslev virkede i perioden 1858-1860. Han var født på »Katholm« i Aalsø sogn d. 2/7 1838. Han var seminarist fra Ranum seminarium 1857 og fik karakteren »meget duelig«. Han blev derefter lærer ved Hyllebjerg skole fra 1/11 1858. Fra d. 26/1 1860 var han lærer ved Sæsing skole i Taars sogn.

Christen Poulsen virkede i perioden 1860-1904. Han er født i Nytorp i Rær sogn d. 4/11 1837 og kom i 1859 til V. Hornum for hos lærer Kanstrup at forberedes til optagelse på Ranum seminarium. Da Hyllebjerg lærerembede imidlertid blev ledigt efter lærer Ingerslev, blev han fra d. 2/2 vakancelærer, dernæst konstitueret i embedet, og efter 3 år kaldet af biskoppen til embedet, som han bestred indtil 1904. Efter lærer Poulsens afsked blev skolelodden solgt og avlsbygningerne nedbrudt. Nogle år før sin pensionering havde lærer Poulsen købt en mindre ejendom, mtr. 4b, som han beboede til sin død d. 4/2 1911.



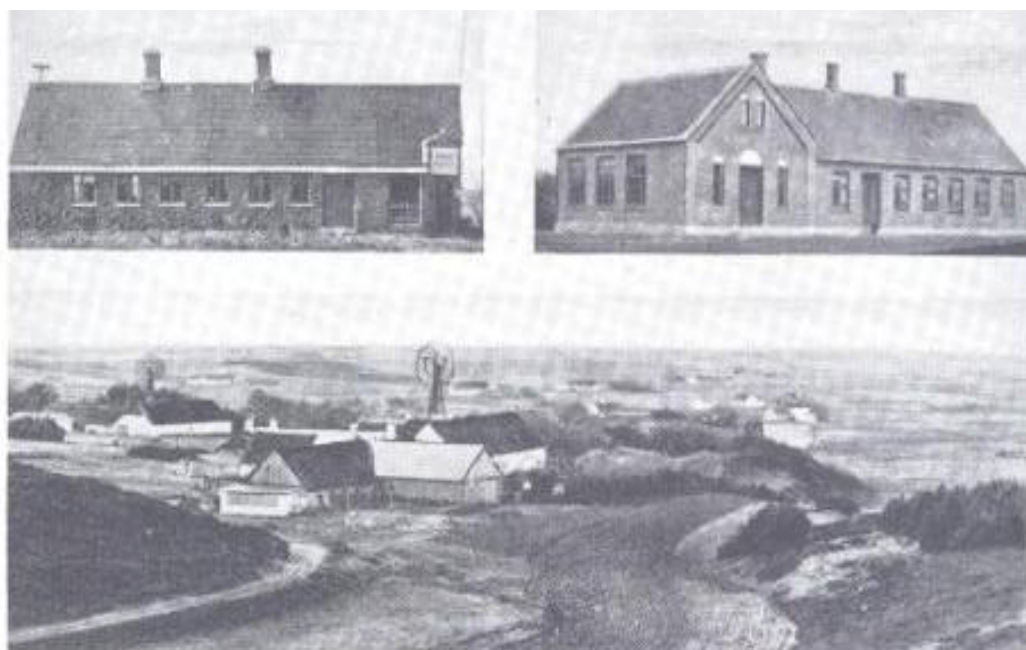
*Hyllebjerg skole, ca. 1907*

Fire år før lærer Poulsen kom til Hyllebjerg skriver præsten i sin konseptbog om Hyllebjerg skole, at den er meget forfalden og for børnene sundhedsfarlig. En ombygning var bestemt allerede i 1854, med modstand fra Holmgårdsmændene, der ønskede skolen flyttet mod øst, havde til følge, at skolestuen først blev ombygget i 1858 og boligen ombyggedes i 1868. I 1902-1903 opførtes en ny skolestue ved skolens østre ende, og den gamle skolestue i vestre endt blev så lavet til beboelse. Også denne gang ville holmgårdsmændene have skolen flyttet, hvilket havde til følge, at byggeriet forhalede i 2 år.

Poul Chr. Andreas Schjøth var lærer fra 1905-1907. Han var født i Skovbølling i Jelling sogn og dimiterede fra Jelling seminarium i 1902 med karakteren mg-. Han blev kaldet til lærer i Hyllebjerg d. 1/4 1905, men rejste i 1907 fra Hyllebjerg til Givskud og senere til Molstrup skole ved Haderslev. Efter sin pensionering var han bosat i Haderslev, hvor han døde omkring 1950.

Niels Andersen Mølgaard virkede fra 1908-1912. Han er født i Sdr. Resen d. 5/12 1882 og dimiterede fra Nr. Nissum seminarium i 1907. Han blev kaldet til enelærer og kirkesanger i Hyllebjerg fra 1/11 1908, men fik fra 1/11 følgende år et embede i Vejleby pr Skiby Sj.

Skolen blev ombygget i 1909, og den tilbyggede skolestue fra 1903 omdannedes til lejlighed.



*Hyllebjerg 1909*

Herefter fulgte Kristen Jørgensen Vorstrup, som var lærer fra 1913 til 1957. Han var født i Sdr. Vorupør, Hundborg sogn i Thy og dimmiterede fra Nr. Nisum i 1910. Han blev i 1913 ansat som enelærer og kirkesanger i Hyllebjerg, men på grund af sygdom søgte Vorstrup i 1957 sin afsked efter 44 års lærergerning i Hyllebjerg. Vorstrup var gift med Cordula, datter af Lone og Chr. Hansen, som ejede gården ved siden af skolen. Foruden at være lærer, »regerede« Vorstrup i mange år V. Hornum-, Hyllebjerg-Flejsborg kommune, både som kasserer og formand.

Hugo Engelbrechtsen var lærer i perioden 1957-1966. Han er født i Vive d. 6/12 1924 og dimmiterede fra Blågård seminarium i 1955. Han var i 2 år ansat ved Espergærde skole, men kom derefter til Hyllebjerg skole, hvor han fungerede indtil skolens nedlæggelse i 1966.

Bygningen solgt til privat beboelse.

Til slut en historie fra Hyllebjerg skole, som er fortalt af en gammel elev. Historien er fra dengang, der var kakkellovn i skolen, og der fyredes med tørv. Læreren havde selv ladet tørvene grave såvel til skolen som til sin private bolig. Efter nogle dages forløb skulle tørvene vendes, men sparsommelig som læreren var, foregik det på følgende måde. En morgen efter morgensangen samlede læreren klassen, og den vandrede til tørvemosen, dog med et kort ophold ved købmanden, hvor læreren købte en stor pose bolsjer (kongen af Danmark). Ved normal skoletids ophør var tørvene vendt.